

چرا تراز تجاری منفی ۱۲ میلیارد دلار شد؟

رئیس سازمان توسعه تجارت دلیل تراز منفی ۱۲ میلیارد دلار تجارت غیرنفتی را بیش از اظهارات واردات و کم‌اظهاری صادرات عنوان کرد. به گزارش مهر، مهدی ضیغمی، رئیس سازمان توسعه تجارت به افزایش وزنی واردات و کاهش ارزش صادرات در ۹ ماهه سال جاری اشاره کرد و گفت: دلیل عمده شکل‌گیری این پدیده بیش از اظهارات واردات و کم‌اظهاری صادرات است. این بیش از اظهارات‌ها و کم‌اظهاری‌ها و همچنین کارت‌های اجاره‌ای ناشی از چندین‌باری بودن ارز است. او ادامه داد: یکسری اقدامات با محوریت سازمان توسعه تجارت انجام گرفته که یکی از آنها تلاش برای حل مسئله رفع تعهد ارزی صادرکنندگان سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ است. معاون وزیر صمت افزود: اکنون پس از کش‌وقوس‌های فراوان به مرحله‌ای رسیده که قرار است درگاه سال ۱۳۹۷ در سامانه جامع تجارت گشوده شود.

برداشت لیتیوم از دریاچه ارومیه دروغ است

برداشت لیتیوم از دریاچه ارومیه صحت ندارد و هیچ مجوزی در این خصوص صادر نشده است. به گزارش تسنیم، رضا محتشمی‌پور، معاون معادن و فراوری مواد وزارت صمت، معدن و تجارت گفت: تصاویری که به‌تازگی در فضای مجازی منتشر شده، مربوط به مجوزی است که وزارت صمت، برای برداشت نمک از دریاچه ارومیه صادر کرده که آن هم با رعایت ضوابط محیط زیستی در حال انجام است. او گفت: اساساً هیچ مجوزی برای اکتشاف و بهره‌برداری از لیتیوم این دریاچه صادر نشده است. معاون معادن و فراوری مواد وزارت صمت از تشکیل کارگروه ویژه لیتیوم در وزارت صمت خبرداد و افزود: فعلاً فراوری لیتیوم در ایران انجام نمی‌شود.

انتقال آب به زابل تا پایان سال

در تمام روستاهای سطح استان سیستان و بلوچستان، سپاه پروژه‌های آبرسانی را در قالب جهاد آبرسانی انجام می‌دهد و امیدواریم این اقدامات تا پایان سال آینده به اتمام برسد. محمد رستمی، مدیرعامل هلدینگ نیرو فراگرا خاتم‌الانبیا در گفت‌وگو با ایلسا درباره اقدامات انجام‌شده از سوی فراگرا سازندگی خاتم‌الانبیا، برای تامین آب شرب استان سیستان و بلوچستان و سواحل مکران با توجه به سیاست‌های اسناد بالادستی برای توسعه این مناطق اظهار داشت: در استان سیستان و بلوچستان سسه پروژه تامین آب هم در شهرها و هم روستاها در دست اجرا داریم، یکی از این پروژه‌ها خط انتقال آب خط زاهدان به زابل است که این پروژه تکمیل شده است. دومین پروژه انتقال آب از دشت تهلاب است که عملیات این پروژه امسال شروع شده و به سرعت در حال انجام و در سال آینده به پایان می‌رسد. او با اشاره به سومین پروژه فراگرا خاتم‌الانبیا در بحث تامین آب شرب استان سیستان و بلوچستان ادامه داد: سومین پروژه این است که سپاه در حال انتقال آب استان برای تامین آب شرب روستاها است و کار با سرعت پیش می‌رود.

یک ایسرانی پیگیر تاسیس شهر فضایی

به بهانه گزارش مجله فوربز از کمال غفاریان

کارآفرین ایرانی تبار آمریکایی در صنعت فضایی و انرژی‌های نو

فاطمه لطفی

مترجم و روزنامه‌نگار

عکس جلد مجله فوربز در آخرین شماره با عکس کمال غفاریان بسته شد. خودش می‌گوید: «مردم به من می‌گویند کام دیوانه» چون فهرست شرکت‌هایی که او تاسیس کرده چیزی شبیه مان‌های علمی-تخیلی است. کمال (کام) غفاریان، تاجر ایرانی تبار آمریکایی، کارآفرین صنعت فضایی و انرژی‌های نو است. او بنیانگذار شرکت‌های آی‌بی‌ایکس، اکیسوم اسپیس، اینچیوتیو مشین، ایکس انرژی و کوانتوم اسپیس است. البته کام طرح نسل جدید لباس فضانوردان است؛ به گفته خودش «دفعه بعدی که فضانوردان را در حال پیاده‌روی بر روی سطح ماه دیدید، باید لباس‌هایشان در اکیسوم اسپیس طراحی شده است». شیفتگی کمال غفاریان به‌فضا از زمانی شروع شد که فرود آپولو ۱۱ را بر روی ماه در تلویزیون سیاه و سفید همسایه‌شان در زادگاهش ایران تماشا می‌کرد. پس از آنکه در ۱۸ سالگی برای ادامه تحصیل به ایالات متحده آمده در شرکت لاکهید مارتین شروع به کار کرد. در این شرکت او کارهای قراردادی برای ناسا انجام می‌داد. در سال ۱۹۹۴ غفاریان شرکت فضایی خودش «استیگنر غفاریان تکنولوژی» را پایه‌گذاری کرد. این شرکت که در سال ۲۰۱۸ توسط شرکت کی‌بی‌آر خریداری شد، تبدیل به دومین پیمانکار بزرگ خدمات مهندسی ناسا شد و سالانه بیش از نیم میلیارد دلار درآمد داشت. امروز غفاریان و تیمش همچنان در صنعت فضایی فعال هستند. شرکت اکیسوم اسپیس غفاریان که در سال ۲۰۱۶ بنیانگذاری شد، با مشارکت اسپیس ایکس و ناسا مأموریت‌هایی را به ایستگاه فضایی بین‌المللی برای آژانس‌های فضایی و شرکت‌ها انجام می‌دهد. اکیسوم اسپیس در حال حاضر در حال ساخت ایستگاه اکیسوم است که جانشینی است برای ایستگاه بین‌المللی فضایی و شرکت غفاریان به‌عنوان مالک و اپراتور آینده آن عمل خواهد کرد. تصور کنید اولین ایستگاه فضایی خصوصی در تاریخ اکتشافات فضایی بشر را این کارآفرین ایرانی-آمریکایی خواهد ساخت. اولین خدمه فضانورد خصوصی اکیسوم اسپیس برای بازدید از ایستگاه بین‌المللی فضایی در ۸ آوریل ۲۰۲۲ برای یک مأموریت ۱۷ روزه رهسپار فضا شدند و دومین مأموریت در اواخر بهار ۲۰۲۳ انجام شد. علاوه بر این برنامه‌ریزی شده که اولین مازول ایستگاه اکیسوم در اواخر سال ۲۰۲۵ راه‌اندازی و به ایستگاه فضایی بین‌المللی متصل شود. غفاریان بر این باور است که تلاش‌های مختلف او در شرکت‌هایش مکمل یکدیگرند و بخش‌های فضا و انرژی را متحول خواهند کرد. علاوه بر اکیسوم اسپیس، شرکت‌های دیگر غفاریان عبارتند از اینچیوتیو مشین، بنیانگذاری شده در سال ۲۰۱۳، پیشرو در ارائه فناوری‌های علمی به برنامه «خدمات تجاری باربری به ماه با CLPS» ناسا؛ شرکت ایکس انرژی، بنیان‌گذاری شده در سال ۲۰۰۹، که در حال توسعه راه‌حلی‌هایی مبتنی بر انرژی هسته‌ای برای استفاده از انرژی زمینی و پیشرفته فضایی است؛ و شرکت آی‌بی‌ایکس IBX، که یک شرکت نوآوری و سرمایه‌گذاری است. اخیراً تصویر این میلیاردی ایرانی روی جلد مجله فوربز هم نشسته است. فوربز می‌نویسد، کام (کمال) غفاریان فرد مشهوری نیست اما بر خلاف ایلان ماسک و جف بزوس که در ابتدا در حوزه‌های دیگری ثروت‌مند شدند و بعد به حوزه فضایی پا گذاشتند، غفاریان از همان ابتدا با هدف قرار دادن فضا ثروتمند شد. برنامه بلندمدت او چیست؟ راه‌اندازی اولین ایستگاه فضایی خصوصی که تا سال ۲۰۳۱ افتتاح می‌شود.

روایهای عجیبی که واقعیت می‌یابد

اینچیوتیو مشین فروه‌گرهای ماه را می‌سازد و یکی از آنها را قرار است در صورت مساعد بودن شرایط جوی، در ماه ژانویه به قطب جنوب ماه بفرستند. این تنها یکی از چندین برتایی است که هدفش این است که مسیر ماه را برای مأموریت‌های تجاری هموار کند. کوانتوم اسپیس در حال ایجاد یک «شاهراه» فضایی است که به فضاییماها کمک می‌کند تا سوخت‌گیری کنند و در منطقه بین‌زمین

و ماه سفر کنند. پس از بازگشت به کره زمین خودمان، ایکس انرژی در حال ساخت راکتورهای هسته‌ای کوچک، پیشرفته و ضدذوب است که می‌تواند انرژی همه چیز را از یک پایگاه نظامی دورافتاده گرفته تا کارخانه مواد شیمیایی داو در ۴۷۰۰ هکتار در ساحل خلیج نگراس تامین کنند. بنوعی همه اینها دیوانه‌بازی است. اما مگر تمام آنچه که بشر روزگاری تنها می‌توانست در فیلم‌های علمی-تخیلی به تصویر بکشد، یکی یکی واقعیت نیافته است؟ غفاریان می‌گوید، همه کسب‌وکارهایک هدف‌مشترک دارند: «ما باید به گونه‌ای چندسیاره‌ای شویم و بتوانیم به سیاره‌های دیگر سفر کنیم. اما تا آن زمان، ما فقط یک خانه داریم، درست است؟» اومی‌گوید: «اگر به‌طور خلاصه بگویم منظوم این است که ما باید از خانه فعلی مان مراقبت کنیم و هم‌زمان خانه جدیدی هم پیدا کنیم.» صنعت فضایی تحت تسلط غول‌های بزرگی است که پول خود را صرف ساخت راکت‌ها، مریخ‌نورها و ماهواره‌های دور مدارهای زمین و سیارات دیگر کرده‌اند. اما برخلاف ایلان ماسک، جف بزوس و ریچارد برانسون، غفاریان ۶۵ساله نمونه‌ای است نادر از فردی که عمدتاً به دلیل فعالیت‌های فضایی‌اش میلیاردی شده است، نه فردی که پس از به دست آوردن ثروت خود وارد این حوزه شد. کلید موفقیت او چیست؟ فوربز از زبان غفاریان می‌نویسد: «بستر رشد، بستر رشد، بستر رشد. اما براساس آمار بنیاد فضایی، در تجارتی ۵۴۶ میلیارد دلاری که هنوز هم دولت ایالات متحده آن را هدایت می‌کند، در واقع این «قراردادها، قراردادها، قراردادها» هستند که می‌توانند کلید موفقیت کسی باشند. جی کلی سیل، مدیرعامل ایکس انرژی و معاون سابق وزیر انرژی ایالات متحده، می‌گوید: «هیچ‌کس بهتر از کام غفاریان نمی‌توانست برنده کسب دلاهای دولت ایالات متحده بر مبنای رقابتی باشد.» البته عموسام تنها بازیگری نیست که دلاهایش روانه شرکت‌های غفاریان می‌شود. غفاریان در حال حاضر فهرست بلندبالایی از مشتریان تجاری خود دارد: سیستم بهداشتی Cedars-Sinai فعال در حوزه تحقیقات سلول‌های بنیادی در ریزگرانش (microgravity)، شرکت جی‌اچ‌مام، تولیدکننده شامپاین که به دنبال طراحی شامپایی برای استفاده در فضا است و شرکت ژاپنی میتسوبی که با اکیسوم اسپیس در پروژه‌هایی مشارکت دارد. وبعد نوبت می‌رسد به دولت‌های خارجی مانند کانادا و عربستان سعودی، به علاوه افرادی هم هستند که برای رسیدن به فضا رفتن به سفرهای فضایی هزینه پرداخت می‌کنند: این شرکت قبلاً در آوریل ۲۰۲۲ و ماه مه گذشته دو مأموریت موفق و کاملاً خصوصی را برای ایستگاه فضایی بین‌المللی و با مشارکت اسپیس ایکس ماسک انجام داده است. در اولی سه فضانورد تجاری را برده و در دومی میزبان دو فضانورد سعودی بود. او ماه اوت این شرکت مدعی بوده که بیش از ۲/۲ میلیارد دلار قرارداد با مشتریان خود به امضا رسانده است. اکیسوم اسپیس در ماه اوت ۳۵ میلیون دلار دیگر از شرکت الجزیره کاپیتال عربستان سعودی و شرکت داروسازی بوریونگ کره جنوبی به دست آورد. شرکت سرمایه‌گذاری آرک اینوست ارزش اکیسوم اسپیس را ۲/۱ میلیارد دلار برآورد کرده است. هم‌زمان اینچیوتیو مشین یک سرمایه‌گذاری خصوصی ۲۰ میلیون دلاری داشت و پس از اولین حضور دشوار خود به‌عنوان یک شرکت سهامی عام، منابع مالی خود را تقویت کرد. ایکس انرژی هم که شرکت داو و شرکت سهامی خاص آرس منیجمنت را جزو سرمایه‌گذاران خود می‌داند، در ماه سپتامبر تقریباً ۱/۱ میلیارد دلار ارزش داشت. جدیدترین و کوچکترین بخش از ثروت غفاریان، کوانتوم اسپیس است که در ماه دسامبر ۱۵ میلیون دلار سرمایه‌کسب کرد. در مجموع، فوربز ثروت غفاریان را ۲/۲ میلیارد دلار تخمین می‌زند که بیشتر به لطف سهام او در استارت‌آپ‌های فضایی و هسته‌ای‌اش است. برای یک مهاجر ایرانی که در سال

۱۹۷۶ با وام ۲۰۰۰ دلاری از عمویش برای تحصیل در کالجی در واشنگتن دی‌سی به آمریکا رفت، این سابقه چندان هم بد نیست. کریس اسنات، بنیانگذار و مدیرعامل شرکت لانستر دیتا هلدینگ که با اینچیوتیو مشین برای ذخیره داده‌ها در کره ماه همکاری می‌کند، توضیح می‌دهد: «مردم درباره بزوس، ماسک، برانسون فکر می‌کنند و باید غفاریان را هم به فهرست خودشان اضافه کنند زیرا او همین کارهایی را انجام می‌دهد که بزوس و ماسک و برانسون انجام می‌دهند و کاملاً هم آدم باهوشی بوده است زیرا از تمام کارهایی که جف و ایلان انجام می‌دهند استفاده می‌کند.» غفاریان شایدسیارکی در کپکشانی بزرگ باشد در مقایسه با امثال ماسک و بزوس که میلیاردها دلار در حوزه‌های کاری خود سرمایه‌گذاری کرده‌اند. اما کمال غفاریان آنها رانه به‌عنوان یک رقیب که به‌عنوان شریک می‌بیند و می‌گوید: «من برای ایلان و رئیس اسپیس ایکس، گوین شاتل احترام زیادی قائل هستم؛ آنها دوستان فوق‌العاده‌ای هستند. جف بزوس هم‌همینطور.»

پیش به سوی انسان بین‌ستاره‌ای

غفاریان نیز مانند دیگر کارآفرینان در عرصه فضایی شناخته شده برنامه‌های بسیار جسورانه‌تری دارد. هدف اولیه او از ساخت اولین ایستگاه فضایی تجاری و فرودگرهای ماه، کاهش هزینه‌های ورود به فضا است. یعنی دقیقاً همان کاری که موشک‌های قابل استفاده مجدد اسپیس ایکس برتاب‌ها را در مأموریت‌های فضایی ارزان‌تر، آسان‌تر و سریع‌تر کرده‌اند. فوربز می‌نویسد، به‌فیلیم تام کروزر در ایستگاه فضایی واقعی یا توسعه دارو در گرانش صفر فکر کنید که شرکت‌های غفاریان کمک می‌کنند این دور پروژه به واقعیت تبدیل شوند.

اما این تازه شروع ماجراست. غفاریان معتقد است در طولانی مدت «سرنوشت نهایی ما این است که نسل بشر، انسانی بین‌ستاره‌ای شود.» اولین قدم مدار پایین زمین یعنی همان ایستگاه فضایی است. بعد ماه با فرودگرها و یک پایگاه انسانی بر روی آن فتح می‌شود و بعد «فناوری‌هایی را باید در نظر گرفت که می‌توانند فراتر از منظومه شمسی ما بروند.» رویاهای خارج از تصور دنیای غفاریان به دوران کودکی او در شهر اصفهان برمی‌گردد؛ در این شهر او دوست داشت به ستاره‌ها خیره شود. در شب ۲۰ ژوئیه ۱۹۶۹، پسر ۱۱ ساله آن زمان مقابل تلویزیون سیاه و سفید خانه همسایه‌اش نشسته بود و نیل آرمسترانگ و باز آلدرین را تماشا می‌کرد؛ اولین انسان‌هایی که قدم روی کره ماه گذاشتند. او به یاد می‌آورد: «این واقعاً یک لحظه دگرگون‌کننده بود. من در آن لحظه به این نتیجه رسیدم که این همان کاری است که می‌خواستم انجام دهم.» آخرین مأموریت آمریکا به ماه در سال ۱۹۷۲ بود. چهار سال بعد، غفاریان با وام ۲۰۰۰ دلاری از عمویش به واشنگتن دی‌سی رفت تا در دانشگاه کاتولیک آمریکا تحصیل کند. او شب‌ها به‌عنوان پارکبان خودروها در مرکز شهر واشنگتن دی‌سی کار می‌کرد تا این بدهی را بازپرداخت کند، هم‌زمان توانست مدرک لیسانس خود را در رشته علوم و مهندسی کامپیوتر به دست آورد. غفاریان در سال ۱۹۸۰ فارغ‌التحصیل شد؛ یک سال پس از انقلاب ایران، و او هرگز به ایران بازنگشت. اولین شغل او بعد از کالج کار در شرکت آی‌تی کمپوکار مستقر در ویرجینیا بود. هم‌زمان هم تحصیلات خود را با مدرک مهندسی الکترونیک و کارشناسی ارشد در مدیریت اطلاعات ادامه می‌داد. اولین تلاش غفاریان در صنعت فضایی در سال ۱۹۸۳ بود که وارد غول هوافضایی لاکهید شد و بعداً به شرکت هوافضای فورد رفت و در آنجا به کار بر روی قراردادهای ناسا و دولت فدرال ادامه داد. سپس، در سال ۱۹۹۴، با هارولد استینگر، که در لاکهید ملاقا کرده بود، آشنا شد. این زوج با کمک یک برنامه فدرال شرکتی به نام استیگنر غفاریان را